

Doru SCĂRLĂTESCU

CARTEA ASTREI IEȘENE - O CRONICĂ VIE A UNEI INSTITUȚII DE EXCEPȚIE

O glindită într-o carte apărută recent la Editura „Junimea” (*O istorie vie. Cartea Astrei ieșene*, Iași, 2013), „istoria vie” a ASTREI ieșene înseamnă, în viziunea autorilor ei, Iulian Pruteanu-Isăcescu și Mircea-Cristian Ghenghea, cu o sintagmă împrumutată se pare de la poetul Nicolae Turtureanu, dincolo de circumstanțele strict locale, „o istorie vie a românismului și a ideii de românism, afirmată în sens integrator și eminentamente cultural-educativ”, un deziderat general urmărit consecvent și stăruitor de noua filială sau, prin păstrarea termenului, cu ușorul lui iz regional-arhaic, noul „despărțământ” al vechii și prestigioasei Asociațiuni Transilvane. De la înființarea lui, la Iași, sub patronajul simbolic al marelui scriitor și istoric pașoptist Mihail Kogălniceanu (1817-1891), în 17 noiembrie 1994, aproape concomitent cu resuscitarea, după bune decenii, a Astrei basarabene, au trecut, iată, aproape două decenii, un bun prilej de bilanț și reconstituire documentară a traseului parcurs, cu împlinirile evidente și inerentele dificultăți. Ele sînt legate, cum atîtea fapte concrete o dovedesc, de viața și destinul profesoarei Areta Moșu, inițiatorul și președintele ASTREI ieșene chiar de la edificarea ei, un model de energie, dăruire, perseverență, unind în una și aceeași persoană un vizionar visător romantic cu un aplicat și meticolos spirit practic realist. Nu exagerez, cred, cînd afirm că această „istorie vie” se împletește de asemenea, cel puțin în ultimul deceniu, cu biografia celor doi tineri istorici ieșeni, autori ai volumului de față, fericite descoperiri ale doamnei Areta Moșu și, alături de Liviu Papuc, redactorul șef al „Revistei române”, providențiali tovarăși de drum ai acesteia. Lăsînd pe seama domniei-sale povara orientării în complicatul și dificilul hățiș de relații și colaborări intra și extranaționale și pe aceea a organizării unor manifestări mai de suflet, precum, ca să dăm doar cîteva exemple, cunoscutele „Denii eminesciene” ori deplasările către toate punctele cardinale ale zecilor de soliști și formații artistice naționale, cei doi tineri artiști sînt profund implicați în viața asociațiunii ieșene, aducînd împre-

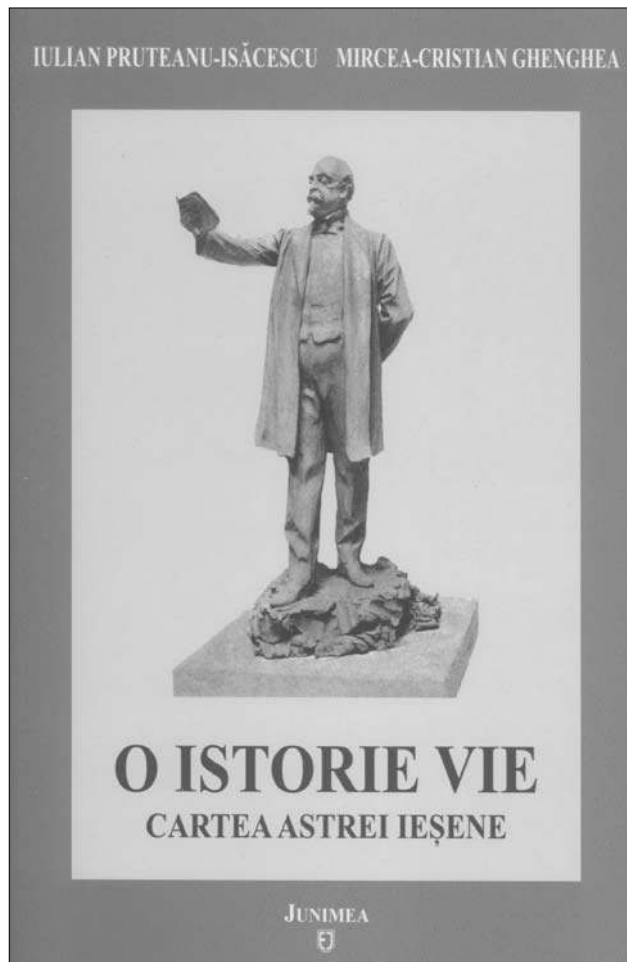
ună, dar fiecare păstrîndu-și propria-i personalitate, unul, cu o mai evidentă aplecare către cercetarea strict științifică, celălalt, cu o mai decisă deschidere, nu fără accente polemice, spre actualitate, un suflu modern, revigorant, un mai decis apel, cum citim în paginile introductive ale cărții..., la plierea pe „*necesi-tățile momentului*” și, nu în ultimul rînd, fără renunțarea la fapte și adevăruri istorice, la abandonarea unui „naționalism edulcorat”, responsabil de „popularizarea mitizată și exagerată a unor sim-boluri naționale”, a „sentimentalismului exaltat”, în favoarea unui „discurs pragmatic, sobru și echili-brat”, în acord cu interesele și opțiunile externe ale României de azi. Sînt deziderate logice (și de bun simț) la care subscriem fără rezerve.

Trecutul, tradiția, nu sînt puse, însă, între paranteze, dovadă, tot în secțiunea introductivă a noii cărți, caldele pagini de evocare semnate de trei dintre membrii fondatori, Gavril Istrati, Al. Husar, Areta Moșu. Dovadă, de asemenea, numeroasele studii, articole și recenzii găzduite de publicațiile periodice („Revista română”, „Chronos”, „Constelații ieșene”, „Sud-Vest”), antologiile (*Cartea „Revistei române”*) și volumele individuale (Mircea-Cristian Ghenghea, *Cu și despre români. Reflecții publicistice astriste*) sau colective (între altele, *Românii din afara granițelor țării*, ajuns la al optulea volum) editate de despărțământul ieșean, numeroasele simpozioane și conferințe, locale sau itinerante, desfășurate sub egida acestuia, dedicate reconstituirii și reevaluării trecutului nostru național, cinstirii și valorificării moștenirii noastre culturale, literare, artistice, toate consemnate cu rigurozitate în volumul de față. Ele se adaugă, desigur, la numeroasele contribuții în prezentarea unor personalități, evenimente, idei și atitudini din stringenta actualitate, propunîndu-ne astfel, cum spun autorii, și „o pagină din istoria zilelor noastre”. Să remarcăm, la acest capitol, numărul imens de colaboratori ai publicațiilor menționate, de cele mai diverse vârste, profesii, preocupări, din țară și din străinătate, de la simpli țărani din Bugeac pînă la universitari și academicieni ieșeni ori bucureșteni. Cele

șaptesprezece pagini ale *Indicilor* de la sfârșitul volumului îi înregistrează cu exactitate.

Cum e și firesc, conform rolului asumat prin statutul său de despărțământul „Mihail Kogălniceanu” („*promovarea intereselor de propășire a națiunii române de pretutindeni*”), capitolul intitulat *Activități, programe, proiecte* se deschide cu o amplă secțiune privind *activitățile de popularizare și răspândire a culturii naționale în România și în cadrul comunităților românești din jurul României*. Avînd ca punct de plecare vechea capitală a Moldovei și iradiind către ținuturi din România și din vecinătate, Republica Moldova, Ucraina, Bulgaria, Serbia, Ungaria, Macedonia, aceste activități sînt de un număr și de o varietate de-a dreptul impresionantă: itinerarul folcloric „Se-nțlnește dor cu dor”, ajuns anul acesta la 40 de ediții, itinerarul cultural „Denii eminesciene”, cu 19 ediții, tabăra de cultură și civilizație „Acasă la noi”, cu 17 ediții, itinerarul cultural „Rază de bucurie”, 7 ediții, Școala europeană de vară „ASTRA”, 3 ediții, începînd cu 2010... La ele se adaugă donații sistematice de carte, concursuri anuale internaționale pentru copii și tineret, expoziții tematice, deplasări cultural-științifice, înființarea și sprijinirea unor cercuri și despărțăminte ASTRA, în țară și în afara granițelor ei, în special în Republica Moldova, Ucraina și Serbia.

Ecourile tuturor acestor activități au fost urmărite și înregistrate în bogate note de subsol cu acribie științifică, exhaustiv, de cei doi coautori: simple semnalări, notițe, recenzii, articole, studii, interviuri, amintiri și note de drum, broșuri și volume... O întreprindere nu tocmai lesnicioasă, cerînd pe alocuri, am zice, pasiune și abilități detectivistice, avînd în vedere numărul mare de periodice consultate, apărute în cele mai diverse locații, din țară, de la „Ani de liceu” și „Adevărul de Cluj”, „Informația de Aiud”, „Plaiuri nășăudene”, „Mesagerul de Covasna”, „Cuibul visurilor” din Maieru, „Dăscălița” sau „Grai românesc” de la Miercurea Ciuc, „Foaia poporului” din Sibiu, „Anotimpuri” din Piatra Neamț, „Crai Nou” și „Bucovina literară” din Suceava, „Momentul municipiului Dorohoi”, „Surâsul” ieșean, „Clepsidra” vasluiană, și pînă la „Românul” și „Curierul românesc” din București, „Ploieștii”, „Gazeta Oltului” slătineană, „Expresul de sud” craiovean, „Coloana infinitului” sau „Vest Matinal”, din Timișoara... Sînt consemnate de asemenea cca 40 de publicații din statele învecinate, cele mai multe, desigur, din Republica Moldova. Nu e omis nici „Curentul internațional”, Sterling Heights, Statele Unite ale Americii. Cu prilejul consultării acestor

trimiteri bibliografice am făcut, însă, o constatare ce ne-a lăsat un gust destul de amar: cu excepția unor periodice din țîrgul Ieșilor, „Cronica”, „Convorbiri literare”, „Timpul”, dar și acestea într-un mod cu totul sporadic, principalele nostre publicații literare și de cultură, din capitală ori din alte mari centre ale țării, au rămas insensibile la activitățile ASTREI ieșene, ceea ce pune într-o lumină nu tocmai favorabilă scriitorimea și, în general, intelectualitatea dunărean-carpatină. Nici publicațiile nostre academice nu s-au oprit asupra unor simpozioane internaționale de prestigiu, precum, de exemplu, *Români din afara granițelor țării*, fapt cu atît mai curios cu cît ele au generat texte de o reală ținută științifică, semnate, unele, de academicieni, universitari și cercetători de prestigiu, români sau străini. Este, desigur, un aspect la care ar trebui să mai medităm.

Privită în ansamblu, *Cartea ASTREI ieșene*, rezultat al strădaniei a doi tineri cercetători de formație istorică, se adaugă la palmaresul publicistic și științific notabil al autorilor ei, constituindu-se într-o cronică vie a unei *instituții culturale* de excepție, cu o profundă marcă de noblețe, abnegație și civism, care se numește *Despărțământul „Mihail Kogălniceanu”*.